

Global Vision: IP & Innovation

Інформаційно-аналітична
довідка щодо стимулювання
інноваційного розвитку

Великої Британії

№2' 2026

Велика Британія

Перелік скорочень

BERD (Business Enterprise Expenditure on R&D) — Витрати бізнес-сектору на дослідження та розробки

DDS (Digital Development Strategy) — Стратегія цифрового розвитку

DSIT (Department for Science, Innovation and Technology) — Департамент науки, інновацій і технологій

FOC (Freedom Online Coalition) — Коаліція за свободу в Інтернеті

GII (Global Innovation Index) — Глобальний інноваційний індекс

GERD (Gross Domestic Expenditure on R&D) — Валові внутрішні витрати на дослідження та розробки

HEIF (Higher Education Innovation Fund) — Фонд інновацій вищої освіти

Innovate UK — Національне агентство з підтримки інновацій Великої Британії

IKT — Інформаційно-комунікаційні технології

IPO (Intellectual Property Office) — Відомство інтелектуальної власності (Великої Британії)

PISA (Programme for International Student Assessment) — Програма міжнародного оцінювання учнів

R&D (Research and Development) — Дослідження та розробки

RDEC (Research and Development Expenditure Credit) — Податковий кредит на витрати на дослідження та розробки

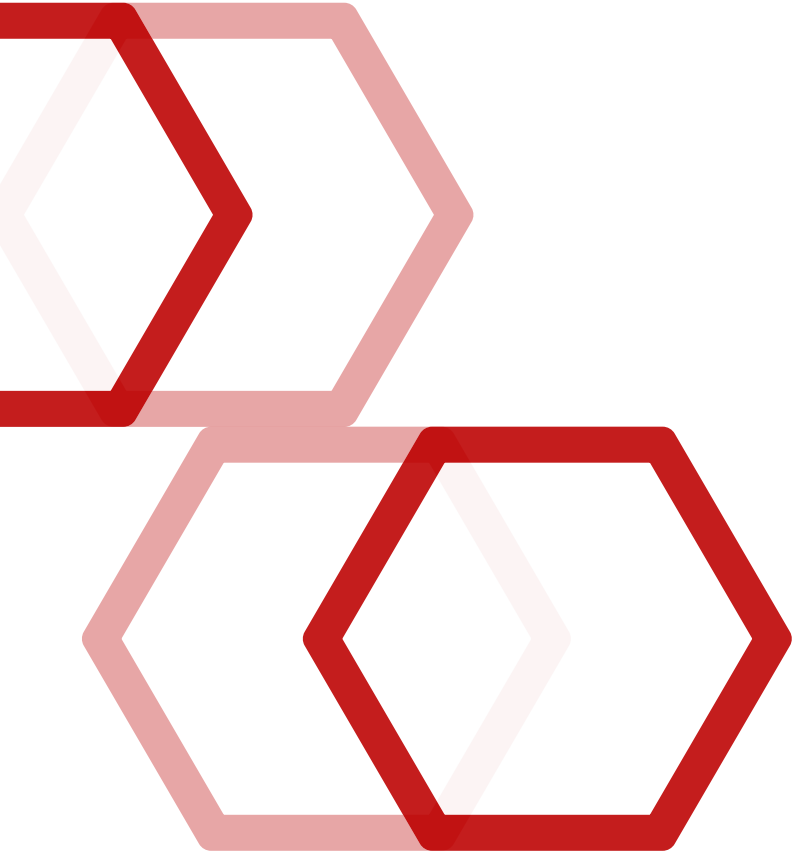
RIO (Regulatory Innovation Office) — Офіс регуляторних інновацій

SME (Small and Medium-sized Enterprise) — Малі та середні підприємства (МСП)

STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics) — Наука, технології, інженерія та математика

UK Innovation Strategy — Інноваційна стратегія Великої Британії

VOIB — Всесвітня організація інтелектуальної власності

Зміст

- 01** Вступ
- 02** Позиція Великої Британії в світових рейтингах інноваційності
- 03** Державна політика Великої Британії у сфері інтелектуальної власності та інновацій
- 04** Основні стимули інноваційного розвитку Великої Британії
- 05** Висновки

01

Вступ

Велика Британія

Продовжуючи аналіз інструментів стимулювання інноваційного розвитку в країнах світу в межах проекту «Global Vision: IP & Innovation» зосередимо увагу на досвіді Великої Британії - держави, де інноваційна політика та система охорони та захисту прав інтелектуальної власності виступають інструментами економічного зростання.

Велика Британія традиційно є однією з провідних країн світу за рівнем інноваційної активності. Уряд країни визнає критичну роль інновацій для постійного економічного зростання, підтримання конкурентоспроможності, створення висококваліфікованих робочих місць та вирішення глобальних викликів сучасності. Стратегія стимулювання інновацій у Великій Британії включає цілий комплекс заходів, спрямованих на підтримку досліджень і розробок, комерціалізацію технологій, розвиток інноваційної екосистеми та залучення талантів.

Здатність держави створювати інновації та трансформувати їх у ринкову цінність визначає її конкурентоспроможність на світовій арені. Лідерство Великої Британії підтверджується стабільно високими позиціями в міжнародних рейтингах. Завдяки ефективній державній політиці у сфері підтримки наукових досліджень і комерціалізації технологій, країна виступає орієнтиром для розвитку високотехнологічних галузей. Особливо показовим є розвиток таких напрямів, як штучний інтелект, біотехнології та фінансові технології, де правове регулювання й механізми стимулювання інновацій відіграють вирішальну роль.

Інновації виступають не лише економічним, а й вагомим геополітичним інструментом. Країни з високим технологічним потенціалом мають стратегічні переваги у сферах безпеки, комунікацій, енергетики та охорони здоров'я. На тлі різних викликів, Велика Британія активно посилює стимулювання бізнесу та науки для збереження глобальної конкурентоспроможності.

Для України цей досвід має не лише теоретичну, а й прикладну цінність: він демонструє, як через податкові стимули, фінансові інструменти та інституційні рішення можна формувати сприятливе середовище для інновацій, підвищувати інвестиційну привабливість та прискорювати розвиток національної інноваційної екосистеми.

02

**Позиція Великої
Британії в
світових
рейтингах
інноваційності**

Велика Британія

Фундаментом інноваційного розвитку держави є її здатність трансформувати знання та креативні рішення у реальні технологічні здобутки, що підвищують якість життя її громадян. Для вимірювання цього потенціалу з 2007 року використовується Глобальний інноваційний індекс (далі — GII). Цей інструмент дозволяє провести всебічний порівняльний аналіз понад 130 країн світу за десятками показників. Згідно з даними GII за 2025 рік, Велика Британія посідає шосте місце серед світових лідерів, входячи до групи найсильніших інноваторів поряд зі Швейцарією, Швецією, США та Сінгапуром. Рис. 1 демонструє, що країна є одним із світових лідерів у галузі інновацій серед країн Європи.

Global leaders in innovation, 2025

Top three innovation economies by region

Latin America and the Caribbean

- 1 Chile ↑
- 2 Brazil ↓
- 3 Mexico

Northern America

- 1 United States
- 2 Canada

Sub-Saharan Africa*

- 1 South Africa
- 2 Botswana
- 3 Senegal

Europe

- 1 Switzerland
- 2 Sweden
- 3 United Kingdom

Northern Africa and Western Asia*

- 1 Israel
- 2 United Arab Emirates
- 3 Türkiye

Central and Southern Asia

- 1 India
- 2 Iran (Islamic Republic of)
- 3 Uzbekistan*

South East Asia, East Asia, and Oceania

- 1 Republic of Korea ↑
- 2 Singapore ↓
- 3 China

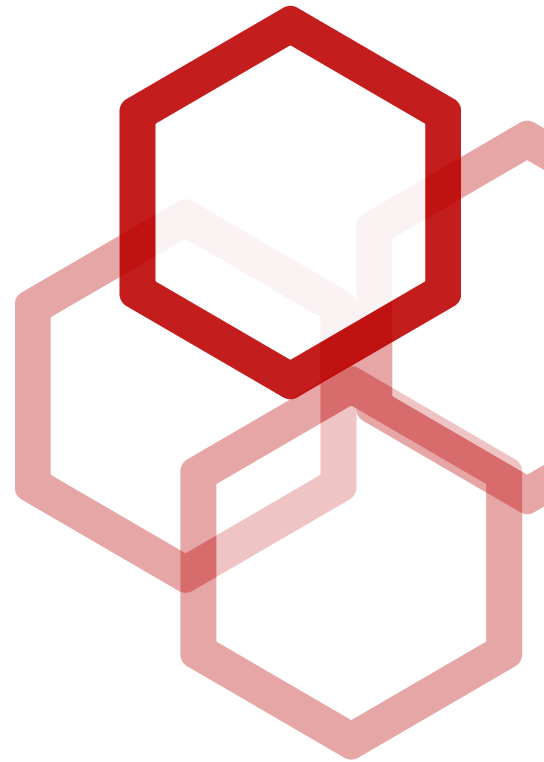

Рис. 1. Світові лідери в галузі інновацій, 2025 рік

Джерело: Глобальний інноваційний індекс 2025, <https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2025/en/index.html>

Слід зазначити, що GII має двокомпонентну структуру, що складається з двох основних субіндексів: «Інноваційний внесок» та «Інноваційна продуктивність». Субіндекс «Інноваційний внесок» оцінює п'ять основних компонентів, які відображають елементи національної економіки, що сприяють інноваційній діяльності.

Перший компонент, інституційна основа, оцінюється за трьома основними напрямками. Перший, інституційне середовище, аналізує політичну стабільність та ефективність державного управління, що включає показники операційної стабільності для бізнесу та загальну ефективність уряду. Другий напрямок, регуляторне середовище, фокусується на верховенстві права, якості регулювання та здатності уряду формувати послідовну політику для підтримки приватного сектору. Третій, бізнес-середовище, вимірює практичні аспекти підприємницької діяльності, такі як політична стабільність для ведення бізнесу, а також якість підприємницької політики та культури.

Другим компонентом є людський капітал та наукові дослідження, де стандарти освіти та її рівень, а також рівень дослідницької діяльності розглядаються як визначальні фактори інноваційного потенціалу країни. При цьому, аналізуються аспекти початкової та середньої освіти, у тому числі витрати на освіту, очікувану тривалість навчання в школі, обсяг державного фінансування на учня, результати міжнародних оцінок, таких як PISA, та співвідношення учнів до вчителів. Вища освіта оцінюється за показниками кількості студентів, які здобувають вищу освіту, відсотком випускників природничих та інженерних спеціальностей. Нарешті, дослідження та розробки оцінюються через кількість дослідників (в еквіваленті повної зайнятості), валові витрати на R&D, витрати на R&D провідних світових компаній, а також якість наукових та дослідницьких установ, що відображається середнім балом провідних університетів у рейтингу QS World University Ranking.

Велика Британія

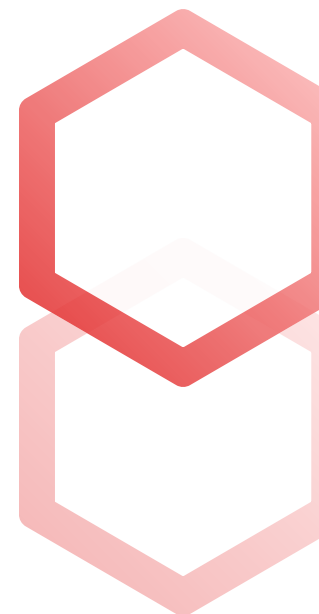
Третій компонент - інфраструктура, яка є ключовим чинником інноваційного розвитку, оскільки створює сприятливі умови для виробництва та обміну ідей, товарів і послуг. Цей компонент оцінюється за трьома основними напрямками. Перший напрямок, інформаційно-комунікаційні технології (далі — ІКТ), аналізує доступність і використання технологій, а також ефективність онлайн-сервісів, що надаються урядом, та рівень електронної участі громадян. Другий, загальна інфраструктура, фокусується на фізичних активах, що підтримують економіку, таких як виробництво електроенергії, ефективність логістики та обсяги валового нагромадження основного капіталу. Третій, екологічна стійкість, вимірює ефективність використання ресурсів, наприклад, ВВП на одиницю спожитої енергії, використання низьковуглецевої енергії та кількість сертифікатів ISO 14001, що свідчить про відповідальне ставлення до довкілля.

Четвертим компонентом є ринкова зрілість, яка є критично важливою для інноваційного розвитку, оскільки вона забезпечує доступ до фінансування, сприяє здоровій конкуренції та дозволяє бізнесу процвітати. Цей розділ складається з трьох ключових напрямів. Перший напрямок, кредит, аналізує доступність фінансових ресурсів, оцінюючи легкість отримання фінансування для стартапів та загальний обсяг кредитів, що надаються приватному сектору. Другий, інвестиції, фокусується на динаміці інвестиційного середовища. Тут вимірюється кількість угод з венчурним капіталом та загальна вартість отриманого фінансування, що свідчить про активність інвестицій в інноваційні проекти. Третій напрямок, торгівля, диверсифікація та масштаб ринку, вимірює відкритість ринку через середньозважені тарифи, різноманітність внутрішньої промисловості та загальний розмір ВВП, який демонструє здатність економіки поглинати та впроваджувати інновації.

Наостанок, **п'ятим компонентом** субіндексу інноваційний внесок є рівень бізнесової зрілості, що оцінює, наскільки фірми сприяють інноваційній діяльності. Перший напрямок, працівники знань, включає кількісні показники зайнятості у наукоємних послугах, наявність корпоративного навчання, частку R&D бізнесу у ВВП, а також кількість жінок із вищою освітою. Це дає уявлення про рівень кваліфікації людського капіталу. Другий напрямок, інноваційні зв'язки, аналізує співпрацю між бізнесом та університетами, наявність розвинених кластерів, обсяг R&D, що фінансується з-за кордону, та кількість угод про спільні підприємства. Останній напрямок, поглинання знань, вимірює здатність економіки до засвоєння знань через показники, пов'язані з високотехнологічними секторами: роялті та ліцензійні платежі, частка високотехнологічного імпорту, імпорт ІТ-послуг, а також чистий приплив прямих іноземних інвестицій.

Паралельно з інноваційним внеском, GIІ зосереджується також на інноваційній продуктивності, яка оцінює фактичні результати інноваційної діяльності в економіці. Цей субіндекс, хоч і включає лише два основні напрямки, має таку ж вагу, як і субіндекс інноваційний внесок, проте, підкреслюючи важливість кінцевих результатів, він оцінює результати інноваційної діяльності в економіці та складається з двох основних розділів: результати у сфері знань та технологій та креативні результати.

Шостим компонентом є результати у сфері знань та технологій. Перший напрям, створення знань, вимірює результати винахідницької та наукової діяльності, такі як патентні заявки, опубліковані статті та їх цитування. Другий, вплив знань, оцінює вплив інновацій на економіку, аналізуючи зростання продуктивності праці, кількість новостворених фірм та частку високотехнологічної промисловості у виробництві. Третій напрям, дифузія знань, є дзеркальним відображенням поглинання знань, вимірюючи надходження від роялті, експорт високотехнологічної продукції та ІКТ-послуг.

Велика Британія

Останнім компонентом є креативні результати, що оцінюють роль креативності, він має три напрями. Перший напрям, нематеріальні активи, включає статистику щодо заявок на торгові марки, промислові зразки та використання ІКТ у бізнесі. Другий, креативні товари та послуги, містить показники, що відображають креативні результати економіки, як-от експорт культурних та креативних послуг. Третій, онлайн-креативність, вимірює цифрову активність, що є проявом креативності, через кількість доменів верхнього рівня, внесків у проекти на GitHub та створення мобільних застосунків.

Успіх Великої Британії зумовлений стратегічним поєднанням урядової політики, потужної науково-дослідної бази, високорозвиненої інфраструктури трансферу технологій, а також ефективної співпраці бізнесу та академічного сектору.

Шосте місце Великої Британії у Глобальному інноваційному індексі свідчить про її стабільні позиції у світовому інноваційному середовищі. Згідно з даними [GII](#), країна продемонструвала сильні результати у сферах наукових публікацій, цитованості досліджень, комерціалізації технологій та розвитку високотехнологічного бізнесу. Країна демонструє видатні результати, посівши 4-те місце за субіндексом інноваційної продуктивності та 10-те місце за субіндексом інноваційного внеску.

Велика Британія має сильні показники в регуляторному середовищі (17-те місце), зокрема в якості регулювання (82,2 бала, 14-те місце) та у верховенстві права (86,2 бала, 18-те місце). Ефективність уряду також на високому рівні (71,6 бала, 24-те місце). Однак, є значні недоліки у бізнес-середовищі (54,2 бала, 52-ге місце), особливо це стосується політики та культури підприємництва (42,4 бала, 44-те місце). Операційна стабільність для бізнесу (67,3 бала, 52-ге місце) також потребує покращення.

Велика Британія

Серед сильних сторін виокремлюються показники у напрямку людського капіталу та наукових досліджень (59,4 бала, 7-ме місце), завдяки видатним результатам у дослідженнях та розробках (68,3 бала, 5-те місце), де особливої уваги заслуговує якість провідних університетів (99,7 бала, 2-ге місце). У вищій освіті (47,9 бала, 15-те місце) відзначається висока мобільність студентів (21,6%, 7-ме місце), проте визначено нижчий показник випускників природничих та інженерних спеціальностей (23,3%, 57-ме місце). Попри сильні результати PISA (494,3 бала, 13-те місце), проблемним залишається показник співвідношення учнів до вчителів у середній школі (16,3 учня на одного вчителя, 90-те місце).

Загальний показник інфраструктури для Великої Британії становить 55,7 бала (23-те місце). Країна демонструє виняткові результати в ІКТ (94,0 бала, 10-те місце), зокрема в якості онлайн-сервісів уряду (94,4 бала, 7-ме місце) та електронній участі (95,3 бала, 6-те місце). Водночас загальна інфраструктура (36,3 бала, 56-те місце) є слабкою стороною, особливо щодо валового нагромадження капіталу (17,9% ВВП, 113-те місце). Екологічна стійкість (39,5 бала, 20-те місце) покращила позиції, хоча використання низьковуглецевої енергії (24,5%, 51-ше місце) потребує розвитку.

Розвиток ринку (63,8 бала, 4-те місце) залишається одним із найсильніших компонентів. Такого рівня країна досягла завдяки надзвичайно сильним показникам у торгівлі, диверсифікації та масштабі ринку (90,7 бала, 3-те місце), де виділяються диверсифікація внутрішньої промисловості (98,6 бала, 3-те місце) та масштаб внутрішнього ринку (4 282,2 млрд \$, 10-те місце). Сфера інвестицій (47,7 бала, 60-те місце) демонструє змішані результати: країна є лідером за кількістю угод венчурного капіталу (6-те місце) та капіталізацією фондового ринку (110,1%, 15-те місце). Кредитне середовище (52,9 бала, 24-те місце) також є сприятливим, зокрема щодо внутрішнього кредиту приватному сектору (119,4%, 16-те місце).

Сфера розвитку бізнесу (53,0 бала, 17-те місце) також демонструє гідні результати. Це підтверджується високими показниками у сфері працівників знань (59,4 бала, 13-те місце) та лідерством у наукоємній зайнятості (55,2%, 4-те місце). Інноваційні зв'язки (64,3 бала, 11-те місце) є міцними, особливо міжнародна взаємодія університетів (7-ме місце) та співпраця між університетами та бізнесом у R&D (12-те місце). Однак, сфера поглинання знань (35,2 бала, 37-ме місце) є слабшою, особливо через низький рівень чистих припливів прямих іноземних інвестицій (-0,3%, 128-ме місце).

Країна має прогресивні показники у результатах знань та технологій (56,0 бала, 5-те місце). Це значною мірою завдяки видатній якості створення знань (60,0 балів, 5-те місце), що підтверджується світовим лідерством за Н-індексом цитованості документів (100,0 балів, 1-ше місце), а також кількістю науково-технічних статей (28,4 бала, 16-те місце). У поширенні знань (12-те місце) відзначаються високі надходження від інтелектуальної власності (2,7%, 7-ме місце) та значна вартість компаній-єдинорогів (5,1% ВВП, 7-ме місце).

Велика Британія демонструє один із найкращих у світі рівнів креативних результатів (59,7 бала, 3-те місце). Цьому сприяють високі показники у нематеріальних активах (63,8 бала, 5-те місце), де виділяється інтенсивність активів у топ-15 компаній (84,3%, 5-те місце) та активність у реєстрації промислових зразків (8,6 бала, 7-ме місце). У сфері креативних товарів та послуг (45,4 бала, 10-те місце) відзначається високий експорт культурних та креативних послуг (3,5%, 6-те місце) та значний обсяг ринку медіапродукції (65,5 бала, 6-те місце). Онлайн-креативність (65,8 бала, 15-те місце) також на високому рівні завдяки кількості доменів верхнього рівня (68,2, 11-те місце).

Велика Британія

Отже, Велика Британія демонструє провідні позиції у світовій інноваційній екосистемі GII (Рис. 2), що підтверджується її високим місцем у Глобальному інноваційному індексі. Найбільшими досягненнями країни є високий рівень правової бази, людський капітал, світове лідерство за цитованістю наукових документів (H-індекс) та якістю університетів. Крім того, сильні результати відзначаються у сфері розвитку онлайн-сервісів, патентної активності, венчурного фінансування та експорту культурних і креативних послуг.

Рис. 2. Внутрішній моніторинг екосистеми інновацій 2025 року Innosuisse,
Джерело: Швейцарське агентство інновацій Innosuisse, [https://innosuisse-
impact.github.io/ecosystem-monitor/](https://innosuisse-impact.github.io/ecosystem-monitor/)

Попри загальне лідерство, Велика Британія має критичні рейтинги, зокрема найнижчі у світі показники чистих припливів прямих іноземних інвестицій та валового нагромадження капіталу. В освітньому секторі системними проблемами залишаються незадовільне співвідношення учнів до вчителів та дефіцит випускників інженерних спеціальностей. Також суттєвої корекції потребують операційна стабільність бізнесу, темпи зростання продуктивності праці та рівень використання низьковуглецевої енергії.

Доречно додатково дослідити рівень інноваційного розвитку Великої Британії за допомогою Європейського рейтингу інновацій (EIS). Країна є сильним інноватором з показниками на рівні 125,5 % від середнього показника по ЄС у 2025 році та залишається одним із лідерів європейського інноваційного простору, посідаючи 5-те місце серед країн ЄС та сусідніх країн.

Серед сильних сторін Великої Британії в межах EIS виділяються її людські ресурси, де показник досягає 140% від середнього по ЄС. Такий результат забезпечується високою часткою населення з вищою освітою (129,9 %) та значною кількістю нових випускників докторантури (175.3%). Такі дані підтверджують наявність потужного інтелектуального капіталу, що є критично важливим для розбудови наукоємної економіки.

Активна співпраця бізнесу та науки є ключовою перевагою. Велика Британія демонструє надзвичайну ефективність у спільних публікаціях державного та приватного секторів, де показник сягає 213,2 % від середнього по ЄС. Це вказує на тісний зв'язок між університетами та промисловістю. Важливою складовою успіху є також розвиток цифрової інфраструктури, зокрема впровадження технологій та найвищий відсоток мобільності кадрів.

Найкращі показники фіксуються у сфері фінансування, де особливу роль відіграє венчурне фінансування, що свідчить про високий рівень довіри інвесторів до правової системи та про рівень захисту прав інтелектуальної власності.

Попри вищезазначене, економічний вплив інновацій стикається з певними труднощами. Обсяги продажу продуктів, що є новими для ринку або фірми, становлять лише 63,3 % від показника ЄС, що супроводжується низьким відсотком комерціалізації протягом останнього року. Крім цього, державні витрати на науково-дослідні роботи складають 68,3 % від середнього рівня.

Велика Британія

Сфера реєстрації нематеріальних активів залишається проблемною, зафіксовані низький відсоток подання заявок на реєстрацію торговельних марок та промислових зразків, динаміка падіння кількості заявок на реєстрацію з 2018 року є стрімкою і становить 30,1% та 41,4% відповідно. Втім Рис. 3 демонструє, що Велика Британія піднялась на 1 позицію та увійшла у групу європейських лідерів у сфері інновацій.

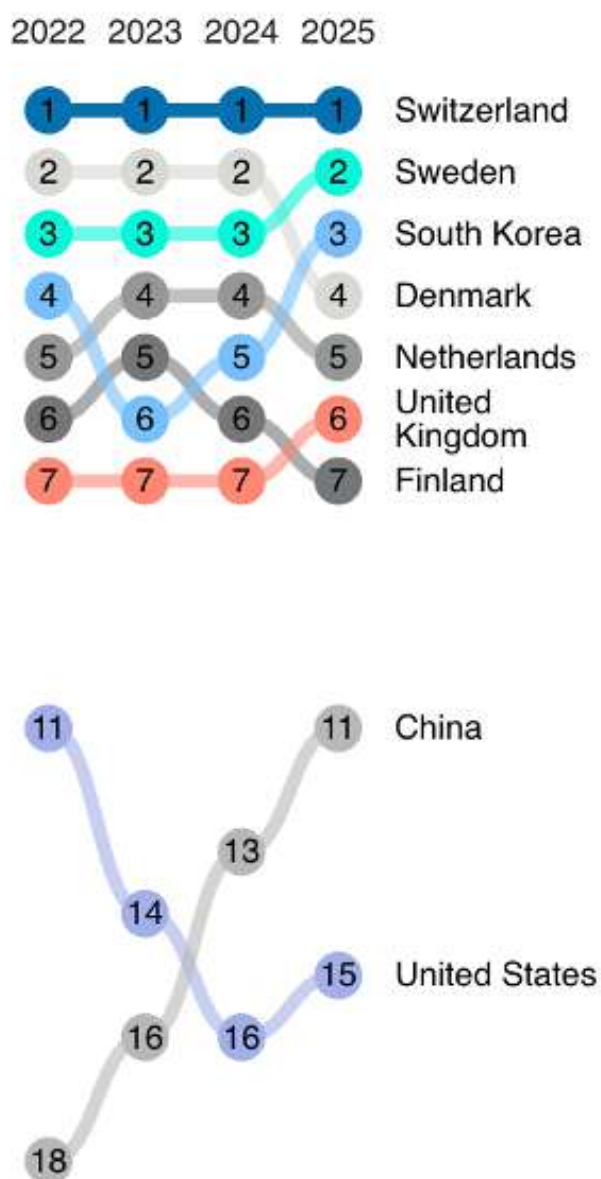

Рис. 3. Внутрішній моніторинг екосистеми інновацій Innosuisse, Джерело: Європейська комісія (2025), <https://innosuisse-impact.github.io/ecosystem-monitor/>

Велика Британія

Для більш комплексної оцінки позицій країни доцільно порівняти ці показники з відповідними даними України. Нижче наведено графіки, що відображають ключові відмінності у витратах на дослідження та розробки, а також загальному інноваційному потенціалі обох країн.

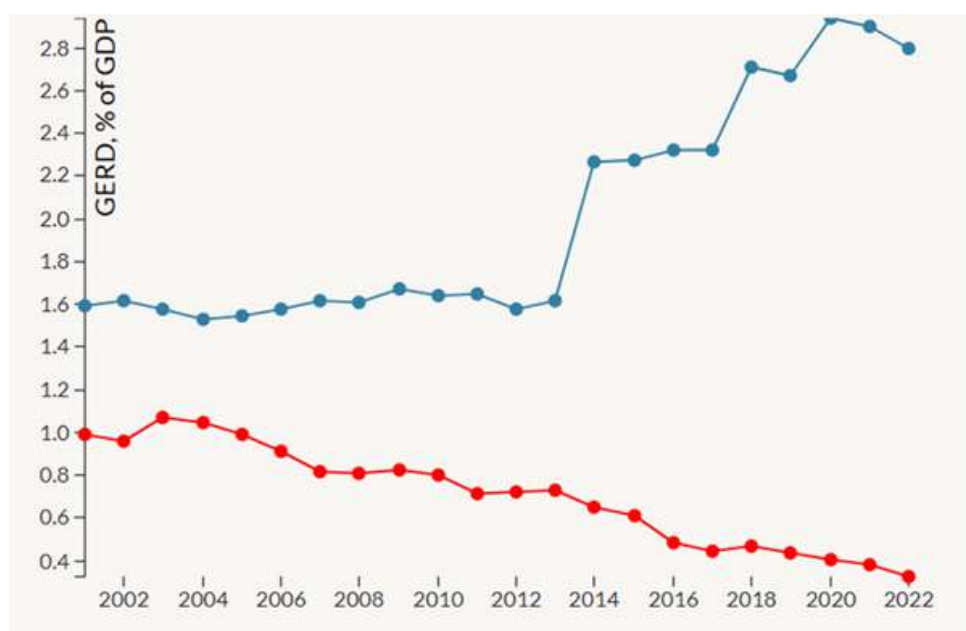

Рис. 4. Динаміка витрат на дослідження та розробки Великої Британії та України за 2002-2022 рр., % від ВВП

На графіку представлено динаміку витрат на дослідження та розробки у відсотках до ВВП для України (червона лінія) та Великої Британії (синя лінія). У 2002 році показник Великої Британії становив 1,6% ВВП, тоді як в Україні він був на рівні 1,0%. Для Британії у період з 2002 по 2012 рік характерна стабільність на рівні 1,5–1,6%, після чого у 2014 році відбувся різкий стрибок до понад 2,2%. Надалі, до 2020 року, спостерігалось поступове зростання, яке досягло піку близько 3,0%, а у 2022 році показник трохи знизився до приблизно 2,8%.

Україна за цей період демонструвала протилежну тенденцію: від 2002 року валові внутрішні витрати на дослідження та розробки (далі — GERD) зменшився з 1,0% до приблизно 0,8% у 2008–2009 роках і продовжував падати. Після 2014 року зниження стало ще більш різким, і до 2016 року показник скоротився до 0,5%. У 2022 році Україна мала лише близько 0,33% ВВП, що є одним із найнижчих рівнів у світі.

Таким чином, Велика Британія суттєво збільшила інвестиції в інновації та R&D, тоді як Україна скоротила їх майже втричі. Даний контраст демонструє різні підходи до розвитку науки: стабільна підтримка в Британії забезпечила зростання, а обмежене фінансування в Україні стало причиною серйозного відставання.

Далі проаналізуємо ключові показники інноваційного розвитку України та Великої Британії. Перший індикатор відображає загальний рівень наукоємності економіки. Україна з показником близько 0,33% демонструє критично низьке значення, що значно нижче медіани та відповідає нижньому квартилю світового рейтингу. Натомість Велика Британія, витрачаючи на НДДКР близько 2,8% від ВВП та входить до групи лідерів за цим показником.

Другим показником є частка витрат на R&D, виконаних у високотехнологічних і середньо-високотехнологічних виробництвах. Для Великої Британії цей рівень становить приблизно 15 %, що вище медіанного значення, а Україна за цим показником значно відстає, залишаючись у групі 0–10%.

Третій індикатор - частка країни у світових тріадних патентних сім'ях, які характеризують глобально значущі інновації. Велика Британія тут займає помітну позицію (близько 3%), тоді як Україна перебуває близько до нуля, не представлена у цьому сегменті.

Четвертий показник - кількість дослідників на тисячу зайнятих. У Великій Британії цей показник становить приблизно 9,23 особи, у той час як в Україні він у нижньому діапазоні (0–1), що свідчить про критично низьку концентрацію науковців у робочій силі.

Велика Британія

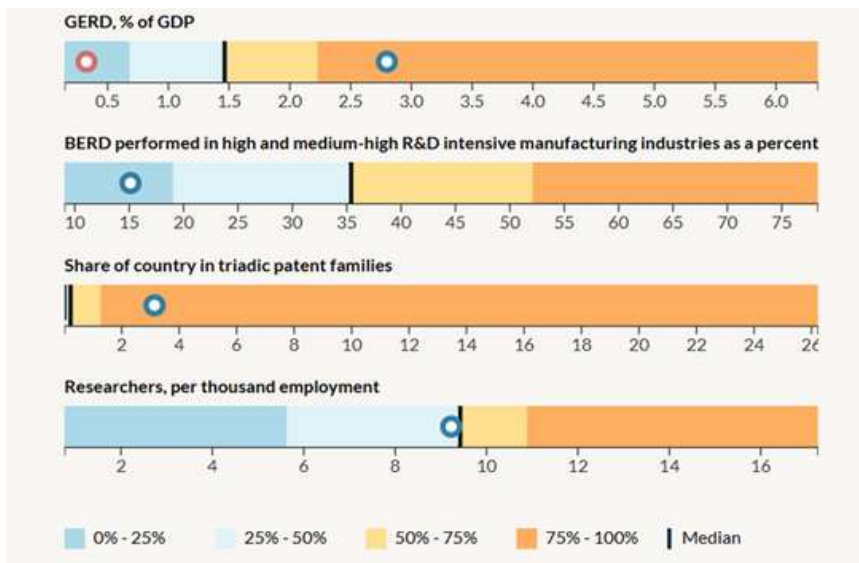

Рис. 5. Ключові показники інноваційного розвитку України та Великої Британії

Загалом, усі дані, що представлені на Рис. 5 підтверджують системну перевагу Великої Британії над Україною за всіма параметрами інноваційної діяльності. Україна має особливо слабкі позиції за показниками GERD і участі в патентних розробках, що вказує на брак фінансування та низький рівень комерціалізації наукових результатів. Велика Британія натомість демонструє сильні позиції у витратах на R&D, частково в технологічному виробництві та в патентній активності.

У підсумку, Велика Британія демонструє стійке лідерство у сфері інновацій завдяки комплексній національній політиці, високому рівню освіти, потужній науково-дослідній базі та розвиненій інфраструктурі підтримки інновацій. Порівняння з іншими країнами, зокрема Україною, підтверджує суттєву перевагу країни за ключовими показниками інноваційного потенціалу та результативності науково-технічної діяльності. Для збереження і зміцнення позицій необхідне подальше фінансування R&D, посилення координації державної підтримки, створення нормативно-правової бази та формування правової культури, що забезпечить повагу до інтелектуальної власності та її захист на національному та міжнародному рівнях, а також залучення міжнародних кваліфікованих кадрів.

03

Державна політика Великої Британії у сфері інтелектуальної власності та інновацій

Велика Британія

У Великій Британії немає зведеного нормативно-правового акта, який системно регулює сферу інновацій. Замість цього, регулювання сфери здійснюється через комплексний підхід, що включає низку ключових законодавчих актів, стратегій та рішень урядових органів. Такий підхід дозволяє державі адаптувати інструменти підтримки інновацій до динамічних технологічних змін, зберігаючи баланс між регуляторним впливом і свободою інноваційної діяльності.

З метою утримання високих позицій у світовому інноваційному рейтингу, урядом Великої Британії реалізується UK Innovation Strategy (далі — Стратегія), запроваджена у 2021 році. Цілі, визначені документом, мають бути реалізовані до 2035 року і визначають пріоритетні напрямки щодо перетворення Великої Британії на глобальний центр інновацій.

Детальний аналіз Стратегії дозволяє визначити основні пріоритетні напрями інноваційного розвитку Великої Британії. План дій зосереджений на чотирьох ключових напрямках. Першим напрямком є розвиток бізнесу, що прагне до інновацій, адже дослідження та інновації у приватному секторі мають велике значення для конкурентоспроможності країни. Стратегія передбачає збільшення щорічних державних видатків на R&D до 22 мільярдів фунтів стерлінгів на рік, а також спрощення процедури отримання фінансування інноваційними компаніями шляхом створення онлайн-центру фінансування та інновацій між Національним агентством з підтримки інновацій Великої Британії (Innovate UK) та British Business Bank. Крім того, заплановано інвестування 200 млн фунтів стерлінгів в межах Програми інвестицій у галузі біологічних наук British Business Bank для заповнення дефіциту фінансування на етапі зростання. Також відбудеться проведення консультацій щодо оптимізації регуляторного середовища для інновацій та створення нового Форуму з інновацій у бізнесі (Business Innovation Forum) для реалізації цієї Стратегії.

Другий ключовий напрям передбачає залучення талановитих інноваторів. Для цього запроваджуються нові візові маршрути для осіб із високим потенціалом та фахівців зі сфер масштабування, а також відроджується маршрут для новаторів з метою залучення та утримання висококваліфікованих фахівців. Стратегія також передбачає підтримку через програму «Допомога у розвитку: Менеджмент» для 30 000 керівників малих і середніх підприємств задля підвищення ефективності, стійкості та зростання їхнього бізнесу.

Третій напрям зосереджений на розвитку дослідницької та інноваційної інфраструктури. Він включає проведення незалежного огляду під керівництвом лауреата Нобелівської премії, професора сера Пола Нерса, директора Інституту Френсіса Кріка, британських організацій, що займаються всіма формами досліджень, розвитку та інновацій. У рамках цього напрямку виділяється 127 млн. фунтів стерлінгів через Фонд «Сила в місцях» для розвитку наукового потенціалу та інвестується 25 млн. фунтів стерлінгів у Фонд «Об'єднуючи можливості» для сприяння зростанню через інновації в університетах та бізнесі.

Нарешті, четвертий напрям – це розвиток інновацій для вирішення глобальних викликів, із якими стикається Велика Британія та світ. Це досягається через визначення ключових технологій, нових партнерств і спільних бізнес-дослідницьких проєктів на суму 59 млн. фунтів стерлінгів.

У реалізації цих напрямів важливу роль відіграє захист інтелектуальної власності, що забезпечує стимулювання інновацій та економічне зростання. У Великій Британії ключову роль у цій сфері відіграє Відомство інтелектуальної власності (далі – IPO), офіційний урядовий орган, який відповідає за права на інтелектуальну власність, включаючи патенти, промислові зразки, торговельні марки та авторське право. IPO є виконавчим агентством Департаменту науки, інновацій і технологій (далі – DSIT).

Велика Британія

IPO підтримує чітку та доступну систему інтелектуальної власності у Великій Британії, яка заохочує інновації та допомагає економіці й суспільству отримувати вигоду від знань та ідей. Відомство інтелектуальної власності допомагає людям отримати необхідний захист своїх розробок, відповідає за політику ІВ, організовує навчання бізнесу та споживачів та здійснює підтримку захисту прав інтелектуальної власності у Великій Британії. У межах виконання цих функцій IPO розробило та реалізує стратегію «IP for a creative and innovative UK Strategy 2024 to 2027» від 02 травня 2024 року.

У стратегії йдеться про те, як система інтелектуальної власності Великої Британії підтримуватиме урядові цілі щодо:

підтримки науки, технології та інновації Великої Британії та збільшення інвестицій у найцікавіші технології та сектори майбутнього;

покращення життя через відповідальні інновації в цифровій економіці та державних послугах;

підтримки культурних та креативних індустрій, щоб вони залишалися серед найкращих у світі.

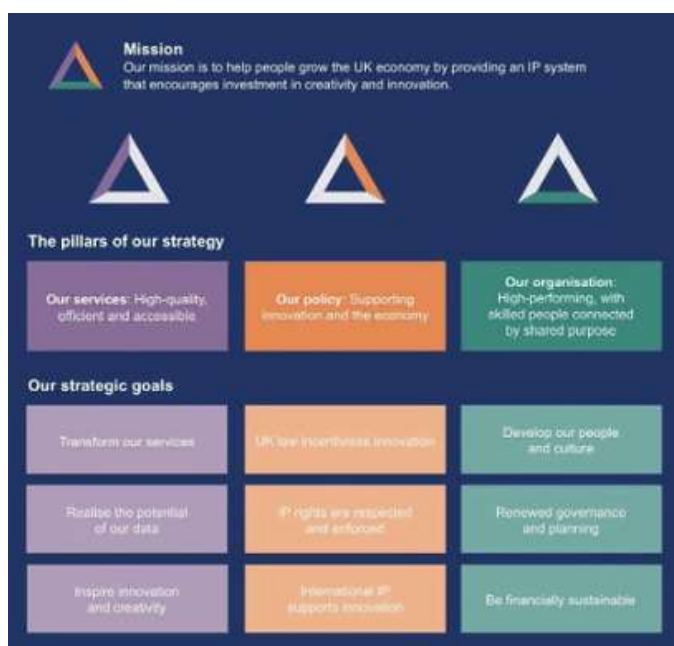
Велика Британія

Місія IPO полягає в підтримці економічного зростання Великої Британії через розвиток системи інтелектуальної власності, орієнтованої на стимулювання інвестицій у творчість та інновації. Стратегія зосереджена на трьох взаємопов'язаних стовпах, що представлені на Рис. 6:

послуги — високоякісні, ефективні та доступні послуги з реєстрації прав інтелектуальної власності, включаючи трансформацію послуг, запровадження нової інтегрованої системи для патентів, торговельних марок та промислових зразків (програма One IPO Transformation) та використання даних для підтримки економічного зростання;

політика — підтримка інновацій та економіки, шляхом створення законодавства, що стимулює інноваційну діяльність та забезпечення реального захисту прав інтелектуальної власності на світовому рівні;

організація — високоефективна організація з кваліфікованими співробітниками та спільною метою, здатна адаптуватися до змін.

Таким чином, Стратегія IPO на 2024–2027 роки є всеосяжним планом, спрямованим на модернізацію послуг, зміцнення політики та розвиток організації, щоб система інтелектуальної власності Великої Британії залишається однією з найкращих у світі та ефективно сприяла економічному зростанню, інноваціям та креативності в епоху прискорених технологічних змін.

Рис. 6 Інтелектуальна власність для креативної та інноваційної стратегії Великої Британії на 2024-2027 роки, Джерело: <https://lnk.ua/b4Aqlgo4Q>

У відповідь на динамічні глобальні зміни та зростаючу роль цифрових технологій у забезпеченні сталого розвитку, Велика Британія розробила Digital Development Strategy 2024–2030 (далі — DDS), стратегічний документ щодо цифрового розвитку, спрямований на використання цифрових технологій для сприяння прогресу, процвітання та партнерству в міжнародному розвитку.

Сучасна цифрова стратегія спрямована на масштабну трансформацію економіки, державного управління та суспільства, де впровадження технологій слугує головним каталізатором зростання. Цей процес базується на засадах цифрової інклюзії, яка гарантує рівні можливості для всіх верств населення та унеможливорює ізоляцію окремих груп у сучасному інформаційному світі. Важливим фундаментом такої екосистеми є цифрова відповідальність, що передбачає розбудову максимально безпечного та стійкого середовища, захищеного від зовнішніх ризиків. Зрештою, технологічний прогрес нерозривно поєднується з екологічним порядком денним через цифрову стійкість, яка перетворює інновації на ефективний механізм захисту довкілля та подолання кліматичних викликів.

Крім того в даній Стратегії визначено чотири пріоритетні сфери цифрового розвитку:

- last-mile Connectivity - забезпечення базового доступу до Інтернету в віддалених районах з низьким рівнем доходу;
- digital public infrastructure - підтримка трансформації надання цифрових послуг на національному рівні;
- artificial Intelligence - робота з можливостями та ризиками ШІ в країнах, що розвиваються.
- women & Girls - подолання гендерного цифрового розриву.

Велика Британія

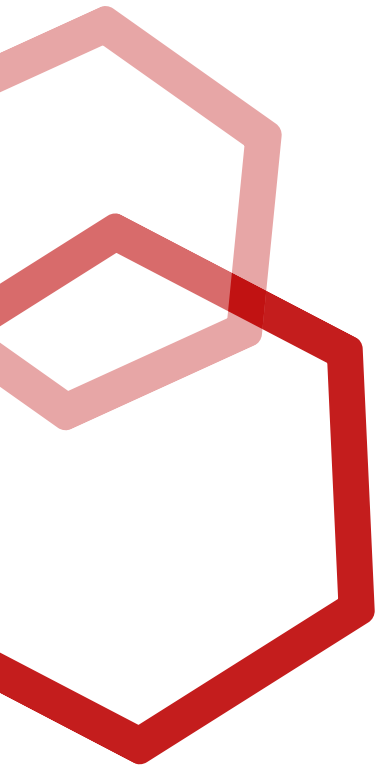

Реалізація цих пріоритетів передбачає розширений та комплексний підхід Великої Британії до цифрового розвитку, зосереджений на низці критично важливих напрямів, що формують основу для ефективної та всеосяжної цифрової трансформації.

Першим таким напрямом є інвестиції в цифрову економіку, які охоплюють як розвиток існуючої цифрової інфраструктури (зокрема телекомунікаційних мереж і центрів обробки даних), так і підтримку цифрових інновацій. Заходи спрямовані на створення кращих регуляторних та бізнес-умов, що стимулюватимуть залучення державних та приватних інвестицій у цифрову інфраструктуру та цифрову економіку. Реалізація цього напрямку здійснюється у партнерстві з British International Investment та іншими ініціативами Міністерства закордонних справ, Співдружності та розвитку.

Також значна увага приділяється Цифровій демократії. Країна сприятиме розробці та використанню цифрових рішень, які зміцнюють основоположні свободи та демократичні цінності, а також відповідають принципам верховенства права та прав людини. Особливий акцент робитиметься на питаннях, пов'язаних із відключенням Інтернету та роллю цифрових технологій в управлінні, боротьбі з дезінформацією, виборах, протидії цензурі та нагляду. Велика Британія буде активним учасником Коаліції за свободу в Інтернеті (далі — FOC) та ключових міжнародних процесів, прагнучи продовжити свою роль у Керівному комітеті FOC та спільному керівництві в Робочій групі з питань відключення Інтернету в період 2024-2030 років.

У контексті прискореної цифровізації, що також створює ризики, важливим пріоритетом є кібербезпека. Безпечна та надійна цифрова інфраструктура є критично необхідною умовою для того, щоб цифрова трансформація була ефективною для всіх і могла протистояти загрозам. Велика Британія продовжує надавати підтримку у сфері кібербезпеки урядам, підприємствам та користувачам у країнах, що розвиваються, а також сприятиме інвестиціям у критичну цифрову інфраструктуру, розглядаючи це як ключовий фактор досягнення Цілей сталого розвитку. Планується профінансувати комплексну кампанію, що об'єднає кібергігієну, гендерну рівність, соціальну інклюзію та демократичні цінності. Крім того, Велика Британія виступає за зміни у багатосторонньому просторі та заохочуватиме банки розвитку надавати допомогу країнам-партнерам у збільшенні їхніх власних інвестицій у кібербезпеку.

Крім того, увага приділяється Зеленому цифровому розвитку. Цифрові технології можуть бути потужним інструментом для пом'якшення наслідків зміни клімату та втрати природи, а також для адаптації до них. Таким чином, Велика Британія прагне інтегрувати цифрові та екологічні цілі для досягнення сталого розвитку.

У межах реалізації Digital Development Strategy 2024–2030 передбачається запуск низки програмних та інституційних ініціатив, спрямованих на посилення цифрової стійкості. Зокрема, планується розроблення нової Програми цифрової стійкості, яка зосередиться на цифрових платформах для сталої економіки, управлінні електронними відходами та рішеннях з відновлюваної енергії для моделей підключення «останньої милі». Також буде надано сприяння створенню багатосторонньої спільноти зацікавлених у питаннях цифрової стійкості.

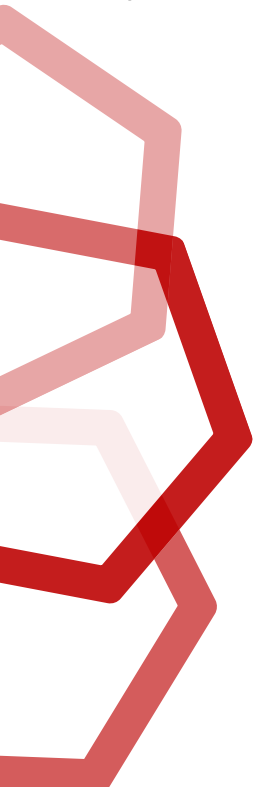

З огляду на стрімкий розвиток цифрових технологій, реалізація DDS ґрунтуватиметься на адаптивному та гнучкому підході до досягнення інклюзивної, відповідальної та сталої цифрової трансформації в країнах, що розвиваються, регулярно переглядаючи стратегічний підхід, щоб забезпечити врахування нових уроків, передового досвіду та доказів. Будуватимуться терплячі та взаємоповажні партнерські відносини з країнами, що розвиваються, для підтримки їхніх планів щодо цифрової трансформації. Велика Британія відстоюватиме голоси країн, що розвиваються, у міжнародних дискусіях щодо майбутнього цифрових технологій.

Для реалізації DDS буде зміцнено портфель програм з цифрового розвитку, що включає широкий спектр галузевих цифрових програм, які забезпечують результати розвитку в конкретних вертикалях, таких як освіта, охорона здоров'я, соціальний захист, фінансові послуги, сільське господарство, торгівля та гуманітарна діяльність. Портфель також включає ключові стратегічні програми, що підтримують фонди цифрового розвитку, включаючи ті, що зосереджені на цифровій інклюзії, цифровому впливі та цифровій ідентичності.

Digital Development Strategy 2024–2030 формує стратегічне бачення ролі Великої Британії у сприянні цифровій трансформації на глобальному рівні. Її реалізація спрямована на досягнення інклюзивного, безпечного та стійкого цифрового розвитку шляхом поєднання технологічного прогресу з демократичними цінностями, верховенством права та захистом прав людини.

Таким чином, Digital Development Strategy Великої Британії формує загальну рамку державної політики, спрямованої на довгострокове економічне зростання та підвищення конкурентоспроможності. Практична реалізація цих стратегічних пріоритетів на національному рівні забезпечується через розвинену систему інституційної підтримки інновацій.

Розвиток інновацій є ключовим чинником економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. У Великій Британії центральну роль у формуванні інноваційної екосистеми відіграє InnovateUK, національне агентство з підтримки інновацій, що входить до складу UK Research and Innovation. Воно сприяє розвитку бізнес-інновацій через фінансування, надання грантів та менторство, підтримує стартапи, малі та середні підприємства, а також масштабовані компанії, надає фінансування на різних стадіях. Агенство допомагає інтегрувати бізнес, науку і фінанси для досягнення інноваційного результату та створило мережу Catapult Centres, дев'ять інноваційних центрів, що об'єднують академічні установи, бізнес і уряд для спільного розвитку R&D проєктів.

Велика Британія

Починаючи з 2007 року, завдяки фінансуванню від Innovate UK, було реалізовано понад 24 600 проєктів у співпраці з більш ніж 20 500 організаціями, що призвело до створення понад 150 000 робочих місць. Ефективність підтримки оцінюється як економічний ефект приблизно £3,61 на кожен фунт інвестованого агентством InnovateUK. Агентство також реалізує програми підтримки зростання бізнесу через Knowledge Transfer Partnerships та Innovation Loans, спрямовані на підтримку R&D у приватному секторі. Британське агентство підтримує пріоритетні напрями до 2025 року: NetZero, здоров'я й харчова промисловість, цифрові технології, з бюджетом понад мільярд фунтів на ці сектори. InnovateUK Business Connect допомагає малим компаніям через консультації та нетворкінг по всій країні.

Innovate UK регулярно проводить конкурси на фінансування спільних науково-дослідних проєктів у певних технологічних галузях, об'єднуючи бізнес-партнерів та академічних партнерів для реалізації науково-дослідних проєктів, що можуть призвести до успішних нових продуктів, процесів та послуг.

Таким чином, Innovate UK відіграє провідну роль у розвитку інноваційної екосистеми Великої Британії, забезпечуючи ефективну взаємодію між державою, бізнесом і наукою. Завдяки фінансовим і консультативним інструментам агентство сприяє комерціалізації технологій, зростанню підприємництва, розвитку регіональної інноваційної спроможності та залученню інвестицій у сферу R&D. Подальше вдосконалення механізмів підтримки інновацій підвищує результативність програм і зміцнює позиції Великої Британії як одного із світових лідерів у сфері інновацій.

Одним із прикладів цілеспрямованої політики агентства, спрямованої на підтримку регіонального розвитку та інновацій, є Програма «Прискорювач інновацій», яку реалізує Innovate UK від імені Департаменту досліджень та інновацій Великої Британії та Міністерства науки та інновацій. Це пілотний проєкт, у межах якого інвестується 130 мільйонів фунтів стерлінгів у трансформаційні дослідницькі та розробницькі проєкти для стимулювання інновацій та регіонального економічного зростання, триватиме до березня 2026 року.

Велика Британія

Програма зосереджена на розвитку місцевих інновацій, які сприяють технологічному прогресу у трьох ключових регіонах Великої Британії – Глазго, Великий Манчестер та Вест-Мідлендс. Вона розроблена спільно з міськими регіонами і впроваджує новий підхід до прискорення інновацій, допомагаючи їм ставати конкурентоспроможними світовими центрами досліджень та розробок.

У регіоні Глазго розвиваються потужні кластери, що охоплюють передове виробництво, космічні технології, фотоніку, а також охорону здоров'я та прецизійну медицину. Тим часом, Великий Манчестер робить акцент на високопродуктивних матеріалах, інноваціях в охороні здоров'я, передовому виробництві та цифрових технологіях. Регіон Вест-Мідлендс фокусується на передовому виробництві, охороні здоров'я, діагностиці та зелених технологіях, що є ключовим напрямком для переходу до нульового рівня викидів.

За результатами відбору Innovate UK та місцевими партнерами було схвалено 26 регіональних проєктів, що спрямовані на розвиток нових технологій, залучення приватних інвестицій та створення високоцінних робочих місць. Програма «Прискорювач інновацій» посприяла каталізації трансформаційних інноваційних проєктів і підвищила глобальну конкурентоспроможність Великої Британії.

У контексті посилення регіонального інноваційного потенціалу та залучення інвестицій важливе місце займає також Програма «Інвестиційні зони», такими зонами є території по всій Великій Британії, де центральні та місцеві органи влади співпрацюватимуть з бізнесом та місцевими партнерами для створення умов для інвестицій та інновацій. Програма спрямована на розвиток кластерів, що підвищують місцевий інноваційний потенціал, залучають капітал та зміцнюють приватний сектор.

Кожна інвестиційна зона зосереджується на підтримці одного або кількох із п'яти пріоритетних секторів: передове виробництво, креативні індустрії, цифрові та технологічні сектори, зелені галузі промисловості та науки про життя. Вони охоплюють визначену економічну територію, де створюються умови для співпраці між промисловістю та науковими установами, а також пропонуються значні фінансові стимули.

Інвестиційним зонам надається до 160 мільйонів фунтів стерлінгів протягом 10 років, які можуть бути використані на заходи із залучення інвестицій, підтримки R&D та створення робочих місць. Ключовими інструментами підтримки є:

податкові пільги на спеціально визначених територіях, що надаються до 30 вересня 2034 року та передбачають комплексне стимулювання бізнесу через різні фінансові інструменти. Зокрема інвестори можуть розраховувати на повне звільнення від сплати місцевих податків на нерухомість протягом п'яти років разом із суттєвими пільгами на гербовий збір під час придбання земельних ділянок. Додаткова підтримка спрямована на розвиток кадрового потенціалу через пільги на соціальні внески роботодавця, що дозволяє застосовувати нульову ставку на дохід нових працівників до 25 000 фунтів стерлінгів на рік упродовж трьох років. Окрім цього загальна система підтримки доповнюється розширеними капітальними пільгами, які дозволяють підприємствам значно ефективніше списувати витрати на інвестиції в обладнання та техніку;

державне фінансування спеціалізованих програм підвищення кваліфікації, що забезпечує цільові сектори високопрофесійними кадрами;

інвестиції у дослідження та розробки через гранти на R&D та розбудову сучасної лабораторної бази;

модернізація транспортної та цифрової інфраструктури, що охоплює як будівництво нових об'єктів, так і рекультивацію земельних ділянок для майбутнього використання;

механізм фіскальної стабільності, що дозволяє місцевим органам влади утримувати весь приріст надходжень від податків на комерційну нерухомість протягом двадцяти п'яти років для подальшого інвестування в локальні проекти.

Велика Британія

Водночас важливою складовою інноваційної політики є розвиток наукових парків та інноваційних кампусів, які формують середовище для співпраці науки, бізнесу та уряду. Вони сприяють комерціалізації наукових розробок, створенню стартапів і формуванню високотехнологічних кластерів.

Яскравим прикладом є кампус Sci-Tech Daresbury – один із провідних науково-технологічних парків Великої Британії, створений на основі державно-приватного партнерства. На його території працює понад 150–160 високотехнологічних компаній, у яких зайнято понад 2000 науковців, інженерів та інноваторів. Основні напрями його спеціалізації охоплюють:

Цифрові технології (Digital Tech / ICT). Найбільший кластер, що охоплює корпоративні рішення, мобільні технології, хмарні рішення та спеціалізоване програмне забезпечення.

Високопродуктивні обчислення та ШІ (High-Performance Computing & AI). Розміщення Центру Хартрі (Hartree Centre), який є дослідницьким центром світового класу, що надає доступ до суперкомп'ютерів (наприклад, система Mary Coombs) та експертизи у сфері ШІ та аналізу даних для вирішення промислових завдань.

Передова інженерія (Advanced Engineering).

Науки про життя та охорона здоров'я (Life Sciences and Healthcare).

Чисті технології (Clean Tech).

Прискорювальна наука (Accelerator Science). Наприклад, Cockcroft Institute, міжнародний центр прискорювальної науки та технологій.

Кампус пропонує компаніям повний спектр приміщень: від Лабораторних площ та Офісних приміщень класу А (включаючи Techspace One, Techspace Two, Violet) до Інкубаційних центрів (Innovation Centre) для стартапів та зростаючих компаній.

Статус Зони підприємництва (Enterprise Zone) дозволяє компаніям-резидентам отримувати значні економічні переваги, включаючи пільги на сплату податків на нерухомість (Business Rates Relief), що прискорює реалізацію амбітних планів розвитку кампусу. Компанії, які переїжджають у Зону підприємництва, можуть отримати повне звільнення від сплати місцевих ділових ставок (Business Rates) на термін до п'яти років. Крім того, доступні розширені капітальні пільги (Enhanced Capital Allowances), що передбачають 100% податкове відшкодування на певні інвестиції в обладнання та машини.

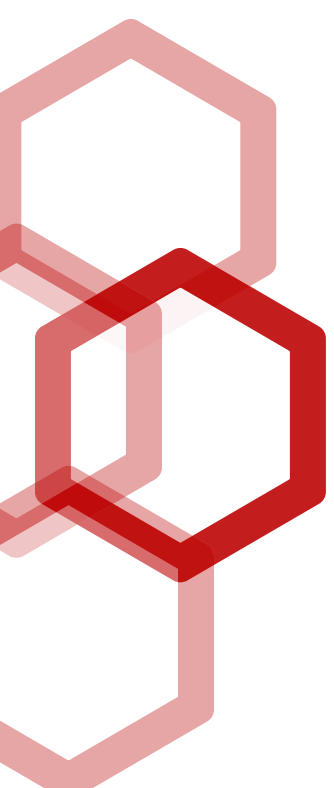
Одним із ключових елементів інноваційної екосистеми Великої Британії є університетські спін-офф компанії, які забезпечують трансформацію наукових розробок у високотехнологічні продукти та рішення. Про значну кількість інноваційних підприємств свідчать дані Реєстру спін-оффів, нещодавно представленого Агентством статистики вищої освіти. Реєстр налічує понад 2400 унікальних компаній і охоплює всі фірми, що діяли протягом звітного 2023/24 року, а також підприємства, засновані протягом останніх дванадцяти років (починаючи з 2012/13 н.р.), які наразі вже припинили активність. За допомогою цього ресурсу можна отримати детальну інформацію про назву компанії, рік її заснування, поточний статус, сферу діяльності, офіційний веб-сайт тощо. Такі компанії сприяють становленню високотехнологічних галузей, стимулюють регіональний економічний розвиток та забезпечують ефективне перетворення державних інвестицій у науку на комерційно значущі результати. У цьому контексті Велика Британія цілеспрямовано формує сприятливі умови для розвитку спін-оффів, забезпечуючи ефективну взаємодію університетів, приватного сектору, венчурного капіталу та державних інституцій.

Важливим напрямом державної політики є фінансова підтримка на всіх етапах розвитку технологій. Зокрема, держава забезпечує фінансування через грантові програми UK Research and Innovation, інструменти підтримки трансляційних досліджень та технологічної комерціалізації, а також механізми стимулювання довгострокових інвестицій у академічні підприємства.

Велика Британія

Окреме значення має діяльність державного фонду Higher Education Innovation Fund (далі — HEIF), спрямованого на підтримку інноваційної діяльності університетів та їх офісів трансферу технологій. Збільшення фінансування HEIF прямо корелює зі зростанням кількості створених спін-офф компаній. За рахунок цього фонду фінансуються ключові елементи інноваційної інфраструктури, зокрема робота офісів трансферу технологій, оцінка технологій, консалтинг для спін-оффів, а також програми з підготовки науковців до підприємницької діяльності.

Варто підкреслити, що державна політика Великої Британії спрямована не лише на фінансову підтримку, але й на створення сприятливих регуляторних умов. Зокрема, держава реалізує заходи, спрямовані на усунення адміністративних бар'єрів, підвищення прозорості процедур створення спін-оффів, забезпечення справедливого розподілу капіталу між університетами та засновниками компаній, а також на розвиток людського капіталу та формування підприємницьких компетентностей серед науковців.

Завдяки комплексному підходу, що поєднує фінансові механізми, інституційну підтримку та регуляторні стимули, Велика Британія посідає провідні позиції за кількістю університетських технологічних компаній та обсягом залучення інвестиційного капіталу.

Таким чином, модель державної підтримки акцентує на інституційному розвитку, фінансовій підтримці та регуляторній передбачуваності. Ці інструменти спрямовані на стимулювання інвестицій у високотехнологічну інфраструктуру та обладнання, а також на зменшення операційних витрат для нових і зростаючих компаній, створюючи сприятливе середовище для розвитку інноваційної діяльності.

04

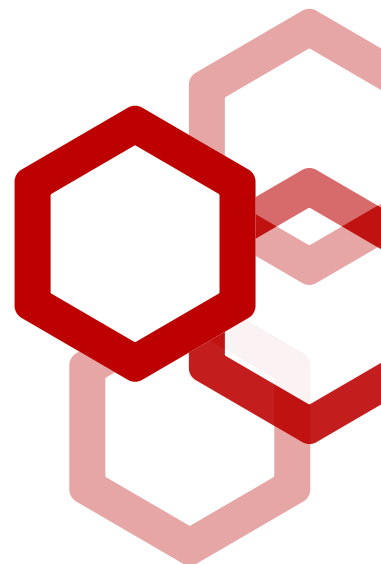
Основні стимули інноваційного розвитку Великої Британії

Велика Британія традиційно посідає одне з провідних місць у світі у сфері наукових досліджень та інновацій, що має вирішальне значення для її економічного зростання, глобальної конкурентоспроможності та вирішення суспільних викликів. Інноваційний розвиток країни є не випадковим явищем, а результатом цілеспрямованої багатогранної стратегії, яку підтримують як державний, так і приватний сектори. Комплексна система стимулювання інновацій охоплює податкові, фінансові та організаційні інструменти, спрямовані на сталу підтримку досліджень, розробок і комерціалізацію результатів інтелектуальної власності.

Ключовим інструментом фінансового стимулювання R&D у Великій Британії є оновлена система податкових кредитів. З 1 квітня 2024 року країна уніфікувала свою систему податкових пільг для витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (далі - НДДКР), замінивши старі схеми податкових кредитів на витрати на дослідження та розробки (далі - RDEC) (для великих компаній) та SME двома новими механізмами - уніфікованою схемою RDEC та посиленою підтримкою інтенсивних НДДКР, яка передбачає спеціальний режим для найбільш наукоємних підприємств. Ці зміни закріплені у Додатку 1 до Закону про фінанси № 286 від 2024 року.

Схема має значний вплив на компанії, які претендують на податкові кредити на дослідження та розробки. Основні зміни передбачають єдину ставку 20% після оподаткування (у діапазоні 14,7-16,2%), уніфіковані кваліфікаційні правила для субпідрядних і субсидованих досліджень та обмеження на іноземні витрати на НДДКР. Виняток становлять наукоємні МСП, у яких понад 30% витрат припадає на дослідження та розробки, - вони матимуть право на пільгову ставку податку.

Право на участь у схемі мають великі компанії (понад 500 співробітників, оборот понад 100 млн євро або баланс понад 86 млн євро), компанії, які отримують податкові пільги на НДДКР, а також ті, що є одержувачами нотифікованої державної допомоги (наприклад, через агентство Innovate UK). Також податкові пільги можуть отримати підприємства, які здійснюють субпідрядні дослідження, що запобігає подвійній компенсації одного проекту кільком компаніям, а також пов'язані підприємства, які беруть участь у спільних дослідженнях.

Велика Британія

Другою важливою формою стимулювання є програма Innovate UK Innovation Loans Future Economy Program, передбачена статтею 96 Закону “Про вищу освіту та науку” 2017 року. Вона надає кредитне фінансування мікро-, малим і середнім підприємствам Великої Британії для інноваційних проєктів на пізніх стадіях з високим комерційним потенціалом. Метою програми є підтримка підприємства, які розробляють продукти, послуги або технології, здатні трансформувати ключові сектори економіки. Сума позик варіюється від 100 тис до 2 млн фунтів стерлінгів і надається на гнучких умовах для компаній, що потребують ресурсів для переходу від досліджень до комерційного впровадження.

Фінансування надається підприємствам, які можуть довести потенціал зростання, здійснюють НДДКР на пізніх стадіях, працюють над підтвердженням концепції або створенням прототипу для комерційного використання, мають чітку стратегію виходу на ринок і не мають змоги залучити приватне фінансування.

Окремим податковим стимулом є механізм Patent Box (Патентна скринька), який заохочує компаній до збереження та комерціалізації інтелектуальної власності у Великій Британії. Патентна скринька дозволяє компаніям застосовувати 10-відсоткову ставку податку на прибуток корпорацій до прибутку, що стосується кваліфікованих патентів, незалежно від того, чи отриманий він як роялті, чи включений до ціни продажу продукції. Цей інструмент заохочує компанії, використовуючи додаткові стимули, збільшувати рівень патентування інтелектуальної власності, розробленої у Великій Британії, а також забезпечувати подальший розвиток та комерціалізацію як нових, так і вже існуючих патентів на території країни.

Крім того, Patent Box стимулює бізнес виробляти та продавати ці інноваційні продукти та послуги саме з Великої Британії і створювати кваліфіковані робочі місця, безпосередньо пов'язані з розробкою, виробництвом та використанням цих патентів. Компанія може скористатися Patent Box лише за умови, що вона підлягає сплаті податку на прибуток корпорацій, отримує прибуток від використання запатентованих винаходів, володіє патентами або має ексклюзивну ліцензію на них та здійснила кваліфікаційну розробку патентів. На Рис. 7 зображено кількість компаній, які скористалися Patent Box, у розрізі секторів за період з 2013–14 по 2023–24 роки (дані за 2023–24 роки є прогнозованими), що свідчить про активне використання цього інструменту компаніями.

Велика Британія

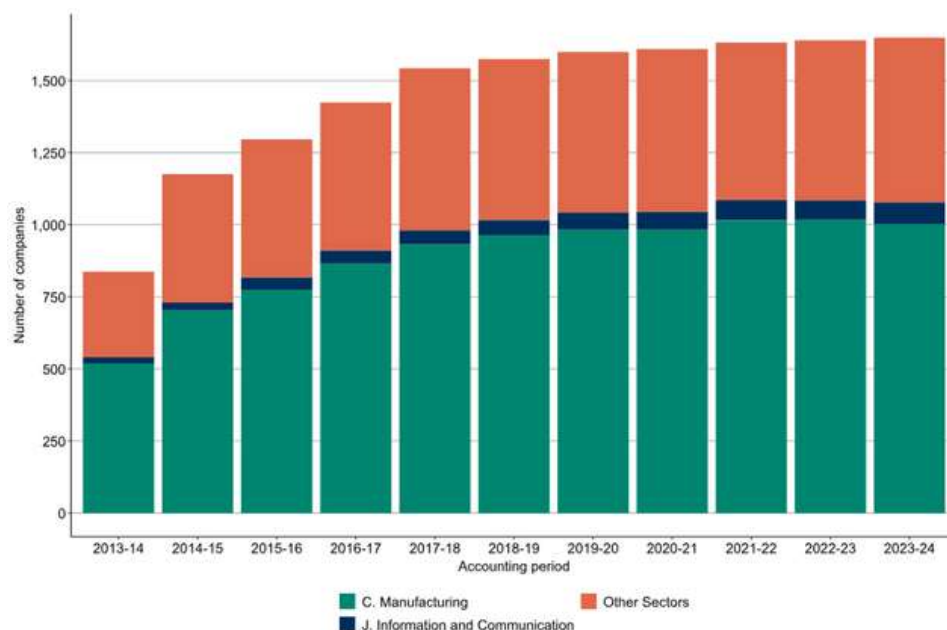

Рис. 7 Статистика щодо пільг за програмою «Патентна скринька», кількість компаній, які вирішили скористатися Патентною скринькою, за секторами з 2013-14 по 2023-24 роки, де 2023-24 роки є прогнозованим періодом.
Джерело: <https://www.gov.uk/government/statistics/patent-box-reliefs-statistics/patent-box-relief-statistics-september-2025>

Ще одним інструментом стимулювання інновацій є програма Enterprise Capital Funds, яка поєднує державне і приватне фінансування венчурних фондів. Метою програми є збільшення доступності капіталу для МСП, що стикаються з дефіцитом власного фінансування, та зниження бар'єру входу для управителів фондів, які прагнуть працювати у сфері венчурного інвестування. Бюджет програми становить орієнтовно 100 - 150 млн фунтів стерлінгів на рік. Відбір проектів здійснюється на основі результативності, інноваційного потенціалу та очікуваної рентабельності інвестицій, що забезпечує прозорість і стратегічну спрямованість державної підтримки.

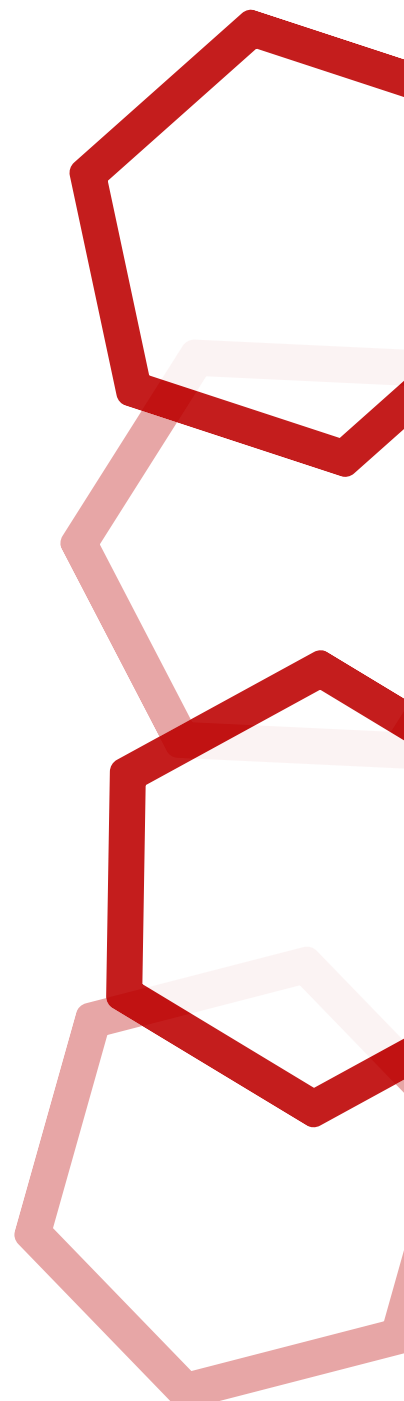
Важливим кроком у напрямі цифровізації сфери інтелектуальної власності стала програма One IPO Transformation - п'ятирічна стратегічна ініціатива Британського відомства інтелектуальної власності (далі - IPO). Її мета - створити єдину інтегровану цифрову систему для управління патентами, торговельними марками та промисловими зразками, яка забезпечує автоматизацію процесів, модернізацію сервісів і впровадження штучного інтелекту в обробку заявок. Це дозволить підвищити швидкість, якість і зручність реєстрації прав інтелектуальної власності, зробивши систему більш ефективною та клієнтоорієнтованою.

Пілотні сервіси для реєстрації патентів було запущено восени 2023 року з поступовим розширенням функціоналу на торговельні марки та промислові зразки у 2025-му. У межах One IPO вже створюються нові інструменти для пошуку й аналітики IP-даних, а також цифрові акаунти користувачів, що забезпечують зручну взаємодію з системою. У перспективі ця трансформація дозволить ефективніше комерціалізувати інтелектуальну власність та посилить роль інтелектуальної власності як одного з ключових драйверів економічного зростання.

Програма також передбачає оновлення законодавства з метою усунення адміністративних бар'єрів, удосконалення регуляторного середовища та підвищення рівня автоматизації процедур. Однією з ключових цілей є забезпечення відповідності цифрових сервісів сучасним потребам користувачів і бізнесу, який потребує швидкого та надійного захисту інновацій. One IPO визначено стратегічним пріоритетом для IPO, і її реалізація здійснюється за чітким планом із контрольними етапами та регулярною оцінкою результатів.

На сьогодні вже досягнуто помітного прогресу - підготовлено запуск нових сервісів пошуку патентів, розроблено механізми інтеграції даних і розширено можливості клієнтських акаунтів. Після повного впровадження One IPO буде забезпечено спрощений і інтегрований інтерфейс для взаємодії з об'єктами прав інтелектуальної власності, включно з моніторингом, створенням патентних журналів і збереженням результатів пошуку. Очікується, що реалізація програми зміцнить позиції Великої Британії як глобального центру інтелектуальної власності, сприятиме розвитку інноваційної економіки та підвищить конкурентоспроможність країни на світовому ринку.

Таким чином, система стимулів інноваційного розвитку Великої Британії поєднує податкові пільги, державні програми фінансування, венчурну підтримку та цифрову трансформацію сфери інтелектуальної власності, формуючи цілісну екосистему, яка сприяє розвитку технологій, комерціалізації наукових розробок і зміцненню конкурентоспроможності країни.

05

Висновки

Велика Британія традиційно є одним зі світових лідерів у сфері інновацій, а її успіх обумовлений стратегічним поєднанням ефективної державної політики, потужної науково-дослідної бази, розвиненої інфраструктури трансферу технологій та ефективної співпраці бізнесу й академічного сектору. Високий рівень інноваційного розвитку забезпечується насамперед сприятливим інституційним та регуляторним середовищем, що демонструє високу якість регулювання, верховенство права та ефективність державного управління, а також наявністю висококваліфікованого людського капіталу, підкріпленого значними інвестиціями в R&D.

Процеси стимулювання інновацій регулюються довгостроковими стратегічними документами, зокрема Інноваційною стратегією Великої Британії на 2021-2035 роки, яка спрямована на перетворення країни на глобальний центр інновацій, та Стратегією «Інтелектуальна власність для креативної та інноваційної Великої Британії: Стратегія на 2024-2027 роки», що модернізує послуги з реєстрації прав ІВ. Уряд посилює фінансові стимули та податкові преференції через використання ефективних інструментів податкової, фінансової та інституційної підтримки. Серед конкретних програм стимулів виділяється збільшення щорічних державних інвестицій в R&D до £22 млрд, Life Sciences Investment Programme (£200 млн інвестицій для компаній у сфері наук про життя), Фонд «Сила в місцях» (£127 млн для розвитку науково-дослідницького потенціалу) та програма «Допомога у розвитку: Менеджмент» для підтримки 30 000 керівників малих та середніх фірм.

Ключовим чинником успіху є розвинена інноваційна інфраструктура, що включає традиційні наукові парки, бізнес-інкубатори та венчурні фонди. Успіхи у цьому напрямку особливо помітні у сфері інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), а також у створенні регуляторних інституцій, таких як Regulatory Innovation Office для спрощення регулювання в нових секторах (AI, біоінженерія) та AI Safety Institute, поряд із запровадженням нових візових маршрутів для залучення висококваліфікованих фахівців.

Досвід Великої Британії є показовим і має велике практичне значення для України. Він демонструє, як поєднання чіткої урядової стратегії, потужних фінансових стимулів і розвиненої інфраструктури здатне забезпечити провідні позиції на глобальному ринку. Для України, яка прагне підвищити свою інноваційність та привабливість для інвесторів, британський досвід є цінним прикладом у формуванні сприятливого бізнес-клімату, розвитку наукової інфраструктури та визначенні ефективних фінансових, податкових та інституційних інструментів підтримки інноваційного розвитку.

Велика Британія

Список використаних джерел:

1. European Innovation Scoreboard 2024. 149 С. [Електронний ресурс]. URL: <https://ris3.gov.cz/sites/default/files/2024-07/european%20innovation%20scoreboard%202024-KI0924445ENN.pdf>.
2. QS World University Rankings 2026. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.topuniversities.com/world-university-rankings>.
3. Global Innovation Index 2024. 17th Edition. 325 С. [Електронний ресурс]. URL: https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2024/assets/67729/2000%20Global%20Innovation%20Index%202024_WEB3lite.pdf.
4. United Kingdom [Електронний ресурс] // OECD. URL: <https://stip.oecd.org/stip/interactive-dashboards/countries/UnitedKingdom>.
5. Industrial Strategy [Електронний ресурс]. URL: <https://publications.parliament.uk/pa/cm5901/cmselect/cmbeis/727/report.html>.
6. Reform tech backing or see Britain sidelined, says Blair institute [Електронний ресурс]. URL: <https://www.thetimes.com/business-money/technology/article/reform-tech-backing-or-see-britain-sidelined-says-blair-institute-jgctf32m3>.
7. Beatson R., Lang S. The UK's innovation dilemma [Електронний ресурс] // Savills. 2025. URL: https://www.savills.com/research_articles/255800/376296-0.
8. Fifth UK Innovation Report unveiled at pivotal moment for industrial strategy. 2025 [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ciip.group.cam.ac.uk/2025-uk-innovation-report-unveiled-at-a-pivotal-moment-for-industrial-strategy/>.
9. About Boardwave [Електронний ресурс]. URL: <https://committees.parliament.uk/writtenevidence/141617/html/>.
10. Fossick P. The State of the UK Startup & Scale-Up Ecosystem in 2025: Opportunities and Challenges. 2025 [Електронний ресурс]. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/state-uk-startup-scale-up-ecosystem-2025-challenges-pete-fossick-ptr2e>.
11. What was life like for innovating businesses in 2024? [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukri.org/news/what-was-life-like-for-innovating-businesses-in-2024/>.
12. UK Innovation Strategy: Leading the future by creating it 2021. 116 С. [Електронний ресурс]. URL: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/61110f2fd3bf7f04402446a8/uk-innovation-strategy.pdf>.
13. The Intellectual Property Office [Електронний ресурс]. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/intellectual-property-office/about>.
14. IP for a creative and innovative UK Strategy 2024 to 2027 [Електронний ресурс]. URL: <https://www.gov.uk/government/news/ip-for-a-creative-and-innovative-uk-strategy-2024-to-2027>.
15. Digital Development Strategy 2024-2030. 56 С. [Електронний ресурс]. URL: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/6613e7f7c4c84d4b31346a68/FCDO-Digital-Development-Strategy-2024-2030.pdf>.

Список використаних джерел:

16. What is Innovate UK? [Електронний ресурс]. URL: <https://www.british-business-bank.co.uk/business-guidance/guidance-articles/business-essentials/what-is-innovate-uk>.
17. Innovation Accelerator programme [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukri.org/what-we-do/browse-our-areas-of-investment-and-support/innovation-accelerator-programme/>.
18. Investment Zones in England [Електронний ресурс]. URL: <https://www.gov.uk/guidance/investment-zones-in-england>.
19. Sci-Tech Daresbury [Електронний ресурс]. URL: <https://sci-techdaresbury.com/>.
20. The Higher Education Innovation Funding [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukri.org/what-we-do/browse-our-areas-of-investment-and-support/higher-education-innovation-fund/>.
21. The Finance Act 2024, Schedule 1 (Research and Development) 2024. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukxi/2024/286/made>.
22. The Innovate UK Innovation Loans Programme [Електронний ресурс]. URL: <https://iuk-business-connect.org.uk/programme/innovation-loans/>.
23. Corporation Tax Act 2010. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/4/section/357A>.
24. The Enterprise Capital Funds programme [Електронний ресурс]. URL: <https://www.british-business-bank.co.uk/finance-options/equity-finance/enterprise-capital-funds>.
25. IPO launches One IPO transformation programme [Електронний ресурс]. URL: <https://www.gov.uk/government/news/ipo-launches-one-ipo-transformation-programme>.

Велика Британія

01601, Україна, м. Київ, вул. Дмитра Годзенка, 1

+380 (44) 494-06-11

office@nipo.gov.ua

понеділок – п'ятниця з 8:30 до 17:15

© УКРНОВІ, 2026

CC BY Attribution 4.0 International (CC-BY-4.0)

Ліцензія CC не поширюється на контент у цьому виданні, що не належить УКРНОВІ.

В даному матеріалі використовуються неоригінальні об'єкти (зображення), згенеровані комп'ютерною програмою – ChatGPT.